

Kruistocht op wandelschoenen

VVV ZUID
LIMBURG
Liefde voor het leven

Kruistocht op wandelschoenen

GRATIS

Kruistocht op wandelschoenen

Inhoudsopgave

- 2 Voorwoord
- 4 Plattegrond
- 7 Soorten Wegkruisen
- 8 Startpunt Ubachsberg
- 12 Startpunt Eys
- 17 Startpunt Simpelveld
- 32 Colofon

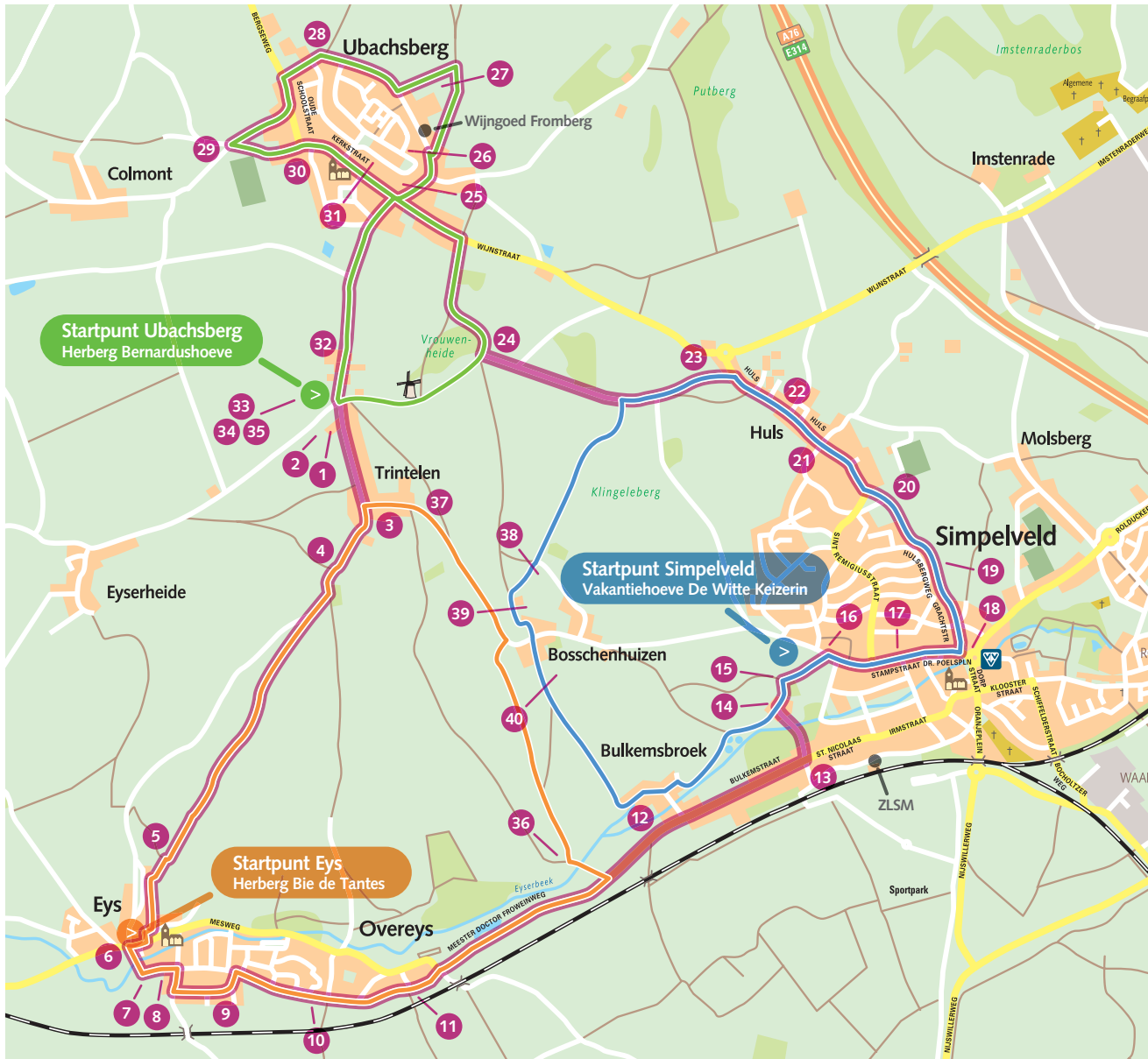
Graag heten de gemeenten Gulpen-Wittem, Simpelveld en Voerendaal u van harte welkom in een gebied met een rijke historie. Een regio waar veel te verkennen en te ontdekken valt. Dankzij een samenwerking tussen deze drie gemeenten is de brochure 'Kruistocht op wandelschoenen' tot stand gekomen. In de brochure zijn verschillende aantrekkelijke wandelingen opgenomen.

Langs wegen en paden, tegen huizen of midden in het landschap, overal staan ze. Hoe vaak zijn we al langs een wegwijk gelopen zonder dat we het eigenlijk gezien hebben? En als we het al gezien hebben, weten we dan wel waarom dat wegwijk daar staat?

In deze brochure nemen we u mee langs een groot aantal wegekruisen. De basisroute loopt door alle drie de gemeenten. Er zijn ook afkortingen gecreëerd, zodat u de mogelijkheid heeft om de route in etappes te lopen. Hierdoor heeft iedere gemeente ook een lokale wandeling.

In iedere gemeente ligt een startpunt van waaruit zowel de basisroute als de lokale route gelopen kan worden. Tijdens het wandelen vertellen we het verhaal dat bij de kruisen hoort.

Welke wandeling u ook kiest, ze hebben één gemeenschappelijk thema: wegekruisen.

> **Basisroute**
Kruistocht op wandelschoenen

Duur van de wandeling > ongeveer 3 uur
Lengte > circa 13 kilometer

De basisroute kan gestart worden vanaf elke startpunt.
Zie pagina 8, 12 & 17

> **Route Ubachsberg (Voerendaal)**

Start- en eindpunt > Herberg Bernardushoeve
Mingersborg 20, Voerendaal / T. 043-451 1644
Duur van de wandeling > ongeveer 1,5 uur
Lengte > circa 5,5 kilometer
Routebeschrijving > zie pagina 8

> **Route Eys (Gulpen-Wittem)**

Start- en eindpunt > Herberg Bie de Tantes
Wittermerweg 29, Eys / T. 043-455 3920
Duur van de wandeling > ongeveer 1,5 uur
Lengte > circa 6,5 kilometer
Routebeschrijving > zie pagina 12

> **Route Simpelveld**

Start- en eindpunt > Vakantiehoeve de Witte Keizerin
Hennebergweg 1, Simpelveld / T. 045-544 5051
Duur van de wandeling > ongeveer 1,5 uur
Lengte > circa 6 kilometer
Routebeschrijving > zie pagina 17

3 > De nummers in de plattegrond verwijzen naar de wegkruisen zoals beschreven in deze brochure.

De 'Kruistocht op wandelschoenen' heeft een lengte van 13 km en loopt door de gemeenten Gulpen- Wittem, Simpelveld en Voerendaal. Deze route leidt u langs een aantal wegkruisen en kapellen, die het Zuid-Limburgse landschap sieren. Deze kleine monumenten zijn kenmerkende elementen van het katholieke geloof en hebben allemaal een eigen verhaal.

Voor degenen, die de afstand van 13 km te lang vinden, zijn er onderweg afkortingen gecreëerd. Vanaf de drie startpunten zijn er ook lokaal uitgezette routes te volgen, die elk korter van afstand zijn. De tracés van de lokale routes vallen deels samen met het tracé van de lange route.

De start- en eindpunten zijn:

- > Herberg Bernardushoeve in Ubachsberg (gemeente Voerendaal) 5,5 Km.
- > Herberg Bie de Tantes in Eys (gemeente Gulpen-Wittem) 6,5 Km.
- > Vakantiehoeve De Witte Keizerin (gemeente Simpelveld) 6,0 Km.

Een overzicht van de verschillende routes vindt u op de kaart op pagina 4 en 5.

Vóór we met de beschrijving van de wandelingen starten geven we u eerst wat algemene informatie over wegkruisen. Wegkruisen, maar ook kapelletjes en heiligenbeelden, komen in katholieke streken veel voor. Het zijn eigenlijk gedenktekens. Ze bestaan in alle soorten en maten en komen in allerlei varianten voor: hout, gietijzer, smeedijzer, roestvrij staal en verschillende soorten steen.

Soorten wegkruisen

Er bestaan vele soorten wegkruisen met vele verschillende benamingen. Zo kennen we **devotiekruisen**, deze werden geplaatst op plekken waar men naar toe kwam om te bidden, bijvoorbeeld voor de genezing van ernstig zieken, voor bescherming tegen besmettelijke ziekten, bij overlijden of in tijden van oorlog of rampspoed. **Memoriekruisen** zijn geplaatst ter herinnering aan een bepaalde gebeurtenis, bijv. een ongeluk met dodelijke afloop. Er bestaan **grenskruisen** die de grens van landerijen, gemeenten of land aangaven en op plaatsen waar recht gesproken werd plaatste men **gerechtskruisen**. **Boerderijkruisen** werden dikwijls bij de aankoop van een boerderij geplaatst ter bescherming van have en goed en **hagelkruisen** werden door boeren geplaatst om de oogst te beschermen tegen noodweer. **Moordkruisen** werden neergezet als blijvend aandenken op een plek waar iemand vermoord is en **oorlogskruisen** werden geplaatst uit dankbaarheid dat men de oorlog had overleefd en ter herinnering aan de gesneuvelde soldaten en burgers. Verder bestaan er **missiekruisen**, deze werden geplaatst ter herinnering aan een volksmissie: een soms wel 7 dagen durende bijeenkomst waar gepreekt en gebiecht werd om zo het katholieke geloof er bij de bevolking goed in te prenten.

Nieuwsgierig geworden? Beleef al wandelend de kennismaking met dit bijzondere cultuurhistorisch erfgoed. Via de wegkruisen doorkruist u een prachtig stukje Limburg. De gemeenten Gulpen-Wittem, Simpelveld en Voerendaal wensen u een aantal verrassende ontdekkingstochten toe.

> Startpunt Ubachsberg

Herberg Bernardushoeve

> Vanaf dit punt is zowel de basisroute, alsook de lokale route Ubachsberg beschreven.

> U start bij Herberg Bernardushoeve. Als u met uw rug naar de Bernardushoeve staat, dan ziet u het eerste kruis. ❶

Dit dankkruis werd in 1904 geplaatst door het echtpaar Lambert Verbeek en echtgenote. Zij bewoonden de molen Vrouwenheide tussen 1904 en 1912. Zij plaatsten dit kruis uit dankbaarheid omdat zij de molen mochten exploiteren en hoopten hiermee veel geluk en zegen te ontvangen. Het corpus is in 1992 vernieuwd en is vervaardigd door kunstenaar Sjef Drummen. Rechts naast het kruis staat een kapel. ❷ Deze kapel werd in 1939 opgetrokken uit Kunrader breuksteen. Dit is een harde mergelsteen-soort, die gedolven werd in Kunrade (gemeente Voerendaal). Binnen staat een beeld van Maria, Sterre der Zee. De kapel wordt onderhouden door de Buurtvereniging van Mingersborg.

Op dit punt kunt u kiezen uit de volgende opties:

> Wanneer u de lokale route Ubachsberg gaat lopen, volgt u de beschrijving van de route op pagina 22.

> Wanneer u de basisroute loopt, volgt u de beschrijving hieronder.

> U loopt aan de linkerkant langs het wegwakruis in zuidelijke richting naar de buurtschap Trintelen (Eyserweg) en volgt deze weg totdat u aan de linkerkant een pleintje met een kruis ❸ en een waterput ziet.

Dankkruis, 1904 ❶

> EVENEENS VERVOLG LOKALE ROUTE EYS

Het kruis ❸ met het opschrift 'Geloofd zij Jezus Christus' is een devotiekruis en werd in 1902 door de buurtbewoners geplaatst. Dit kruis doet nog steeds dienst als rustaltaar tijdens de Sacramentsprocessie van Eys.

> U gaat linksaf richting Eys. Na ongeveer 300 m staat aan de rechterkant van de weg (bij een splitsing) een wegwakruis ❹ onder een haagbeuk, de alom bekende paddenstoel.

Deze 'paddenstoelboom' is, evenals het kruis, rond 1840 geplaatst. Het is een knotbeuk. Deze monumentale boom werd vele jaren geleden door de familie Blezer uit Trintelen in deze unieke vorm gemodelleerd. Tegenwoordig is het onderhoud in handen van de Stichting IKL (Instandhouding Kleine Landschapselementen).

> U blijft rechtdoor lopen en volgt vanaf de eerste splitsing de geasfalteerde weg. Bij de volgende splitsing gaat u linksaf en volgt nu de met gele paaltjes gemarkeerde wandelroute. Deze veldweg blijft u over een lengte van ongeveer 1 km volgen.

Recht voor u ligt het dorp Gulpen en aan uw rechterzijde de buurtschap Eysersheide. Aangekomen bij wijngaard 'Domein Aldenborgh' ziet u het pittoreske dorp Eys voor u opdoemen.

5

Vorbij de bocht naar rechts staat een zogenaamd hagelkruis. **5** Deze meestal smeedijzeren kruisen zijn vrij smal en hoog van vorm om boven de gewassen uit te kunnen tornen. Vroeger werden hagelkruisen geplaatst ter bescherming van de gewassen. Tegenwoordig sluiten boeren hier een storm- of hagelverzekering voor af.

> U loopt een paar meter terug en gaat vervolgens rechtsaf door of langs het draaihek en vervolgt uw route richting het dal (geel gemarkeerde route).

Halverwege de trap ziet u rechts het gebouw van het IVN (Instituut voor Natuur- en Milieu-educatie). Vroeger stond hier een kapel, die in 1960 werd afgebroken. Daarvoor stond op deze plek, hoog verheven boven de huizen, de kerk van Eys. Deze kerk werd in 1745 afgebroken.

> U loopt naar de ingang van het IVN-gebouw. Vanaf de voordeur loopt u via de trap met de leuning naar beneden.

Aan uw rechterzijde ziet u een bruggetje en een restant van een zeldzame zogenaamde 'abschnit-motte'. Dit is een kunstmatig opgeworpen heuvel. In de Middeleeuwen stond hier een versterking en een uitkijkpost op.

> Aan het einde van de trap gaat u linksaf. U loopt langs een kleine Mariagrot boven de ingang van een schuilkelder uit 1944. Inmiddels bent u aangekomen in het dorp Eys. Bij de weg met klinkers gaat u rechtsaf. U wandelt nu door het oudste gedeelte van Eys, richting de kerk.

Aan de rechterkant van de weg, bij huis nr. 3, staat een Mariabeeldje boven de voordeur. Even verderop ligt de kerk aan uw linkerkant. Het bezichtigen van deze kerk is de moeite waard. Het ontwerp is van de hand van architect van Schloun in opdracht van Graaf van Plettenberg van Wittem. Aan de linkerkant van het kerkhof staan diverse antieke kruisen.

Processiekruis, van voor 1900 **6**

> U loopt voorbij de kerk, gaat linksaf en komt dan vervolgens bij een kruispunt.

Rechts zien we een processiekruis. **6** Dit kruis dateert van vóór 1900 en is in 1976 vernieuwd. Het staat op een punt waar vier wegen samenkomen en is daarmee een echt 'wegkruis'. Achter dit kruis zien we Herberg Bie de Tantes.

Dit is tevens het eindpunt van de lokale route Eys en het eindpunt van de basisroute indien u deze bent gestart vanaf het startpunt Herberg bie de Tantes in Eys. Wij hopen dat u genoten heeft van de wandeling.

WANNEER U DE BASISROUTE LOOPT, VOLGT U DE BESCHRIJVING VANAF DE VOLGENDE PAGINA.

> Startpunt Eys

Herberg Bie de Tantes

> > Vanaf dit punt is zowel de basisroute, alsook de lokale route Eys beschreven.

> Als u met uw rug naar Herberg Bie de Tantes staat, steekt u het kruispunt over en vervolgt uw route rechtdoor (Wezelderweg) tot aan de bocht naar links.

Aan de gevel van de pastorie hangt een missiekruis. **7** Dit kruis werd in 1904 geplaatst en wordt onderhouden door het IVN, afdeling Eys. Vanaf 1833 hielden de paters Redemptoristen missiepreken om de gelovigen opnieuw te bekeren tot het katholieke geloof. Dat waren soms heftige preken. Een missie is de verbreiding van het evangelie in woord, sacrament en daad en duurde soms wel tot 7 dagen. Aan het einde van een dergelijke missie werd dan een missiekruis geplaatst.

Boven op het dak van huisnummer 18 staat een Byzantijns kruis.

> U vervolgt deze weg tot aan de volgende kruising (met de Zwarte Brugweg).

Voor dit kruispunt hangt aan de linkerkant een kruis aan een lindeboom. **8** Op de tekstplaat leest u: 'Bron van Liefde'. Vroeger stond dit kruis in een naburig weiland. In 1974 werd het aan deze lindeboom bevestigd.

> U gaat hier rechtsaf (Zwarte Brugweg) en neemt vervolgens de eerste straat links (Taan-del).

Direct achter de eerste splitsing staat aan de rechterkant een devotiekruis. **9** Toen in deze buurt in 1994 bijna alle bouwactiviteiten ten einde waren, miste men een devoot plekje, waar ook de sacramentsprocessie even rust kon houden. Dit kruis werd nog datzelfde jaar door de buurtbewoners geplaatst. De tekst luidt: 'Leidsman ten leven'.

Missiekruis, 1904 **7**

> U vervolgt deze weg tot bij de splitsing. Vervolgens gaat u linksaf. Bij de eerste kruising gaat u rechtsaf en bij de eerstvolgende splitsing (bij de sportvelden) rechtdoor. U volgt dan de met gele en zwarte paaltjes gemarkeerde wandelroute.

Bij de volgende kruising staat een houten kruis met het opschrift 'Luistert naar Hem' **10**. Dit kruis werd omstreeks 1925 geplaatst door buurtbewoner en toenmalige wethouder G. Boltong. In 2008 is het kruis weggehaald vanwege houtrot. In 2009 werd het kruis door leerlingen van de Scholengemeenschap Sophianum, afdeling VMBO, geheel opnieuw vervaardigd. De werkgroep wegkruisen van het IVN, afdeling Eys, heeft het nieuwe kruis geplaatst en zorgt tevens voor het onderhoud.

> U gaat vervolgens rechtdoor en vervolgt uw route via de met rode paaltjes gemarkeerde wandelroute. Bij de splitsing blijft u de route rechtdoor vervolgen.

Bij de volgende kruising staat een veld- of hagelkruis. **11** Dit kruis is samen met de kastanjeboom in 1981 geplaatst door de plaatselijke IVN-vereniging.

> Bij de kruising aangekomen, gaat u rechtdoor. De verharde weg gaat over in een pad. Als u arriveert bij een geasfalteerde weg, dan gaat u linksaf en bij de hoofdweg direct rechtsaf.

Aan uw linkerkant ziet u kasteel Goedenraad. Let op: u loopt nu even langs een drukke weg. Loop hier aan de linkerkant van de weg en indien mogelijk op de grasstrook. Na ongeveer 700 m. ligt links van u de toegangsweg naar Hoeve Vogelzang. Hier ligt de grens tussen de gemeenten Gulpen-Wittem en Simpelveld.

Op dit punt kunt u kiezen uit de volgende opties:

> Wanneer u de lokale route Eys volgt, gaat u op dit punt linksaf en volgt de toegangsweg naar de hoeve via de met rood-gele paaltjes gemarkeerde wandelroute. Vanaf dit punt volgt u de beschrijving van de route op pagina 28.

> Wanneer u de basisroute loopt, gaat u op dit punt rechtdoor en volgt u de beschrijving hieronder.

> U blijft de grasstrook langs de weg volgen en loopt door tot aan Hoeve Bulkem (huisnr. 41).

Rechts naast de inrijpoort van Hoeve Bulkem, tussen twee coniferen, staat een smeedijzeren kruis. **12** Vermoedelijk heeft dit kruis vroeger langs de Bulkembroekweg gestaan. Het is een memorie- of ongeluiskruis en herinnert aan een dodelijk ongeval met een dorsmachine rond 1930. De hoeve werd toen bewoond door de burgemeestersfamilie Hoebiers. Een van de leden van deze familie werd gegrepen door de aandrijfriem van de dorsmachine en heeft het ongeval niet overleefd.

> De doorgaande weg Eys-Simpelveld wordt nu Bulkemstraat. U loopt nu richting de kern van Simpelveld en vervolgt deze weg tot aan de kruising van de Sint Nicolaasbergweg en de Oude Molenstraat.

Memorie- of ongeluiskruis, 1930 **12**

Aan de overkant van de weg zien we op de hoek van de Bulkemstraat en de Sint Nicolaasbergweg een groot houten kruis, geflankeerd door 2 engelenfiguren. **13** Op deze plek, of beter gezegd, in de directe omgeving, staat al heel lang een kruis. Het houten kruis dat hier stond, vertoonde na ongeveer 50 jaar verschijnselen van houtrot. Buurtbewoners dienden in 1928 bij de gemeente een verzoek in voor de plaatsing van een nieuw kruis. In 1945 werd de buurtvereniging 'om het kruis' opgericht met de bedoeling een nieuw houten kruis te plaatsen (het huidige kruis). Het corpus van dit kruis werd vervaardigd door kunstenaar Frans Griesenbrock. In 1989 werden de engelenfiguren bij het kruis geplaatst. Tijdens processies wordt bij dit kruis een rustaltaar ingericht. Het kruis uit 1929 was nog in een goede staat en is verplaatst naar de oude molen. **Zie kruis 14** Op dit kruispunt staat nog een kruis en een apart Christusbeeld tegen een schuine gevel.

13

> U steekt de Bulkemstraat over en vervolgt uw route door de Oude Molenstraat en loopt richting de voormalige watermolen.

De Bulkemsmolen was tot het einde van de Tweede Wereldoorlog in gebruik, maar werd al in 1330 genoemd. De toevoergoot voor het water, nu in gebruik als bloembak, is nog steeds zichtbaar.

> Aangekomen bij de kruising gaat u rechtsaf (Raffelsbergerweg).

> TEVENS VERVOLG VAN LOKALE ROUTE SIMPELVELD

15

> Ongeveer 50 m verderop ziet u aan de linkerkant het eerder genoemde verplaatste kruis uit 1929. **14**

Dit devotiekruis is in 1929 in Duisburg gekocht en stond eerst op de hoek van de Bulkemstraat en de Oude Molenweg. **Zie kruis 13**
De kelk kan er mogelijk op duiden dat het kruis ooit op een priestergraf heeft gestaan.

> Vervolg uw route via de steile helling naar boven. In de bocht, bij het begin van de veldweg, ziet u aan uw linkerkant het volgende kruis staan.

16

Het gietijzeren kruis **15** staat hier sinds september 1990. Daarvoor stond er een apart smeedijzeren kruis, daterend uit het begin van de vorige eeuw, afkomstig uit de Stampstraat.

Zie tekst bij kruis 16

> U vervolgt de verharde weg (wordt Hennebergweg) tot u vakantiehoeve de Witte Keizerin bereikt.

Dit is tevens het eindpunt van de lokale route Simpelveld en het eindpunt van de basisroute indien u bent gestart vanaf het startpunt De Witte Keizerin in Simpelveld. Wij hopen dat u genoten heeft van de wandeling.

> WANNEER U DE BASISROUTE LOOPT, VOLGT U DE BESCHRIJVING VANAF DE VOLGENDE PAGINA.

14

> Startpunt Simpelveld

Vakantiehoeve De Witte Keizerin

> Vanaf dit punt is zowel de lokale route Simpelveld, alsook de basisroute beschreven.

> Als u met uw rug naar Vakantiehoeve De Witte Keizerin staat, gaat u linksaf en volgt u de verharde weg (Hennebergweg) richting Stampstraat.

Bij de kruising Hennebergweg en Stampstraat staat een devotiekruis. **16** Dit kruis dateert uit 1946. Er stond op deze plek al een smeedijzeren kruis, maar de buurt wilde, uit dankbaarheid voor het overleven van de Tweede Wereldoorlog, een nieuw kruis plaatsen. De toenmalige parochieherder, Pastoor Gillissen, schonk een zware eikenhouten balk om er een kruis van te maken. Het corpus werd vervaardigd door een non uit het klooster Huize Loreto in Simpelveld. Het oude kruis verhuisde naar de kruising Hennebergweg en Raffelsbergerweg, maar moest al snel vervangen worden vanwege vernielingen en roestvorming. In 1989 werd het Mariabeeldje uit de nis gestolen. Antiekhandel 'Het Oude Schoolhuis' schonk een nieuw beeldje, dat op 5 november 1989 ingezegend werd.

> U gaat hier rechtsaf (Stampstraat), loopt in de richting van het centrum van Simpelveld en arriveert bij de kruising met de Panneslagerstraat.

17

In een hoeknis van een huis aan uw linkerkzijde hangt het volgende kruis. 17 Dit huis is gebouwd rond 1885. De uitgespaarde hoeknis en de nis erboven (voor een -nu verdwenen- Mariabeeldje) duiden er op dat het kruis tijdens of kort na de bouw van het huis is aangebracht. Het smeedijzeren kruis is dus met een bepaalde, tot nu toe onbekende reden geplaatst.

> U vervolgt uw route rechtdoor en loopt langs het Dr. Poelsplein. Hier staat een Heilig Hartbeeld.

Het Heilig Hartbeeld is vervaardigd door beeldhouwer Charles Vos uit Maastricht. Het is geplaatst en ingewijd in 1941 ter gelegenheid van het 40-jarig priesterjubiläum van de toenmalige parochieherder pastoor Grispen.

18

> U loopt verder richting de rotonde en steekt over naar de Markt.

> Tegenover Brasserie en Ijssalon Shoko, bij de rotonde van de Markt en de Pleistraat, staat het volgende kruisbeeld. 18

Dit kruis is door de sectie wegkruisen van Heemkundevereniging 'De Bongard' (Simpelveld/ Bocholtz) vervaardigd. Het is een verkleinde kopie van het historisch kruis dat vóór 1900 tot de jaren zestig van de vorige eeuw voor de gevel van het toenmalige café Het Poortje heeft gestaan. Bij de reconstructie van de Markt is het verdwenen. Het kruis is op 1 september 2007 teruggeplaatst en ingezegend door pastoor Pisters van Simpelveld.

> Met uw rug naar het kruis staand, steekt u de rotonde over en loopt het Dr. Poelsplein op. Voor de winkel 'De Witte Bazar' gaat u rechtsaf (Grachtstraat). Rechtdoor lopend komt u bij de Hulsbergweg. Na ongeveer 100 m staat aan uw rechterzijde een stenen kruis 19 in de berm.

19

Op deze plek zou begin vorige eeuw een ruiter tijdens militaire manoeuvres verongelukt zijn. Dit kruis zou dus een 'ongelukskruis' of 'memoriekruis' kunnen zijn. Op de plaat bij het memoriekruis staat 'Bete für die Armen Seele' (bid voor de arme ziel). In dit gedeelte van

Ongelukskruis, 1907 20

Zuid-Limburg werd vroeger Duits gesproken, vandaar dat bij menig kruis een Duitse tekst staat. Pas na 1940 werd in toenemende mate het Nederlands gebruikt. Helaas zijn de corpus en de dwarsbalk van het kruis verdwenen.

> U vervolgt deze weg verder naar boven en ziet, schuin tegenover de weg naar de picknickplaats met schitterende vergezichten, aan uw rechterzijde een kruisbeeld in de berm. 20

Dit smeedijzeren ongelukskruis draagt een hartvormige tekstplaat met daarop in gotische letters: Hier verunglückte am 16.8.1907 Wilhelmus Lipperts (hier verongelukte op 16.8.1907 Wilhelmus Lipperts). Willem Lipperts (geboren 28 september 1865 te Voerendaal) was landbouwer in Ubachsberg. Op kermisdagen vervoerde hij met paard en kar kermisgasten van Ubachsberg naar Simpelveld.

Op de bewuste 16e augustus daalde hij met een lege kar de helling af. Op het steilste gedeelte begaven de remmen het. Lipperts sprong van de kar om deze tegen te houden, bleef haken en viel, waarna hij door zijn kar werd overreden.

> U vervolgt deze weg en gaat bij de T-splitsing rechtsaf (St. Remigiusstraat, verderop Huls).

Kijk voordat u de top bereikt even achterom en er ontvouwt zich een uniek landschap, waarbij u zich in Zwitserland of Oostenrijk waant. U kijkt hier uit over Simpelveld en recht voor u ziet u Bocholtz met kerk liggen. Bij helder weer kunt u aan uw linkerkzijde de uitlopers van de Eifel zien. Aan de rechterzijde ligt in de verte het hoogste punt van de Ardennen. Daarvóór ziet u de kerk van Vijlen, de op één na hoogst gelegen kerk van Nederland.

> Aangekomen in de buurtschap Huls zien we bij de kruising van de Huls, de Gillisenstraat en de Brouwerweg aan de linkerkant een devotiekruis. 21

Op deze plek stond tot omstreeks 1950 een houten kruis onder een sleedoomstruik. Het werd, vanwege de slechte staat waarin het verkeerde, op aanraden van pastoor Gillisen vervangen door het huidige kruis van beton. Het opschrift luidt: 'Barmhartigheid aan allen die hier voorbijgaan'. Aan de rechterzijde ligt de Rooms-Katholieke hulpkerk, gewijd aan de heilige Joseph Arbeider. Deze hulpkerk werd in 1956 gebouwd vanwege de groei van de gemeente Simpelveld. Een andere reden was om de oudere bewoners van de buurtschap Huls tegemoet te komen, die graag een eigen kerk wilden.

> U vervolgt deze weg en na ongeveer 50 m staat aan uw rechter-zijde, vlak voor de oude waterput, een veldkruis. 22

Dit is een zeldzaam mooi gietijzeren kruis, vermoedelijk afkomstig van een kerkhof en op initiatief van carnavalsvereniging 'De Bergböck' hier geplaatst in 1986. Het werd op 8 mei van dat jaar ingezegend door pastoor W. Vreuls. De tekst luidt: 'Bron van levend water zegen ons'. Het kruis vervangt een kapel die in de jaren zestig van de vorige eeuw gesloopt werd. De tekst verwijst waarschijnlijk naar de eveneens door 'De Bergböck' in 1981 gerestaureerde waterput aan het pleintje. Deze put ligt 184 m boven NAP en is daarmee Nederlands hoogst gelegen waterput, met een diepte van circa 30 m.

Gietijzeren kruis, 1986 22

een paal opgehangen, maar is later aan de nieuw geplante boom bevestigd.

> U gaat bij dit kruis links en vervolgt uw route via de Loevemicherweg en even verderop kunt u opnieuw genieten van een prachtig uitzicht. Voor u ziet u de kerk van Vijlen, het Limburgse Heuvelland en de uitlopers van de Eifel en de Ardennen.

> Bij de eerste T-splitsing loopt u rechtdoor.

Bij de tweede T-splitsing kunt u kiezen uit de volgende opties:

- > Wanneer u de lokale route Simpelveld volgt, gaat u hier linksaf (Weegerweg) en volgt u de beschrijving van de route op pagina 29.
- > Wanneer u de basisroute loopt, gaat u op dit punt rechtdoor totdat u aan uw rechterzijde kruis 24 ziet. U volgt vervolgens de beschreven route op de volgende pagina.

> U vervolgt uw route rechtdoor. Bij de T-splitsing (met weg naar links) waar bij de bushalte een bankje staat, ziet u aan uw linkerzijde aan een boom het volgende kruis hangen. 23

Dit kruis, voorzien van een vliegervormig dak, was oorspronkelijk bevestigd aan een meer dan 200 jaar oude linde, een markant punt op de heuveltop. Het kruis is al vermeld op een kaart uit 1883. In 1984 probeerde de eigenaar van de grond toestemming van de gemeente te krijgen om de boom te kappen. Dat stuitte op hevig verzet van de buurtbewoners en resulteerde in een kapverbod. Na beroep bij de Kroon mocht de linde echter toch gekapt worden, maar enkel op voorwaarde dat er een nieuwe boom geplant zou worden. De linde werd op 28 augustus 1986 gekapt. Het kruis werd eerst aan

> TEVENS VERVOLG VAN DE LOKALE ROUTE UBACHSBERG

Vanaf de parkeerplaats tegenover herberg de Bernardushoeve gaat u linksaf (Vrouwenheide-weg). U blijft deze weg volgen tot aan de driesprong met kruis. 24

Bij deze splitsing staat een hagelkruis, geplaatst ter bescherming van de gewassen. Dit kruis stamt uit de jaren zestig van de vorige eeuw en is niet het originele kruis. Het is een gietijzeren kruis met aan het voeteneind een afbeelding van wenende vrouwen. Hagelkruisen zijn vrij smal en hoog. Dit kruis voldoet niet meer aan deze eisen. Het is in 2008 beschadigd door een landbouwvoertuig.

> Staande met uw gezicht naar kruis nr. 24, gaat u linksaf en volgt de wandelroute met groene markeringspaaltjes. Aangekomen bij de kruising gaat u weer linksaf (Kerkstraat). Op het kruispunt bij de rijwielzaak staat het volgende kruis. 25

In 1875 werd hier een kruis geplaatst door de familie Horsmans. Dat werd in 1999 onherstelbaar vernield door vandalen. Men plaatste een vrijwel identiek kruis op de natuurstenen sokkel. Daarin staat de gebeitelde tekst: 'O Christenmens denk aan het kruis, het is door dit teken dat gij zult overwinnen'.

> U gaat vervolgens rechtsaf (Hunsstraat).

Bij huisnummer 1 (linkerzijde) ziet u een deureklopper met kruisteken. Bovenaan de nok van de gevel (met gevelsteen 1983) is nog een kruisteken te zien. Huisnummer 4 (rechts) heeft een Mariabeeldje boven de deur.

> U vervolgt uw route rechtdoor. Bij de splitsing met de Dalstraat staat aan de linkerzijde, tussen de struiken verscholen, een wegkruis. 26

Dit is een klassiek wegkruis met afbeeldingen van Maria en de apostel Johannes. Dit type komt veelvuldig voor in Limburg. Aan het einde van de 19e eeuw werden deze massaal vervaardigd in de Waalse gietijen in België.

Gietijzeren kruis 24

> U vervolgt deze weg (Hunsstraat) tot bij een kleurig Mariabeeld uit 1954.

> U gaat hier rechtsaf (Breedeweg) en passeert Wijngoed Fromberg. U vervolgt deze weg tot aan de T-splitsing.

Hier staat een wegkruis. 27 Dit kruis vervangt een houten kruis dat jarenlang aan een boom hing. Slijtage was er de oorzaak van dat het kruis vervangen werd. Het gietijzeren kruis met het opschrift 'Es God bleef' werd in 2008 vernield door vandalen. De familie Senden, woonachtig in de Hunsstraat, heeft de reparatie uitgevoerd en zorgt sindsdien ook voor het onderhoud.

> U gaat linksaf (Heggerweg) en komt vervolgens weer bij de Hunsstraat. Hier gaat u rechtsaf. De Hunsstraat gaat over in de Vrenkenweg. Bij de veldweg (rechts) naar de Kunderberg staat het volgende kruis. 28

27

Dit gietijzeren kruis is versierd met een palmtak en de tekst: 'Blijf bij ons Heer, 't wordt avond'. Het is hier op 31 mei 1997 geplaatst door Chris Willems en is afkomstig van een kerkhof te Puth-Schinnen.

> U volgt deze weg tot aan de Oude Schoolstraat bij de boerderijwinkel. Hier gaat u linksaf en vervolgt de route tot aan het Mariakapelletje.

Deze kapel werd in 1919 gebouwd in opdracht van de familie Klinkenberg om te dienen als rustaltaar voor de jaarlijkse processie. De kapel heeft een fraai hekwerk en smeedijzeren kruis op het dak. Het onderhoud was jarenlang in handen van Jef Hesdal. Later heeft de buurtvereniging dit overgenomen.

> U gaat vervolgens rechtsaf (Pingenstraat).

Let bij huisnummer 10 op het jaartal 1793 met erboven een klein kruis met het Christussymbool.

29

> U vervolgt deze weg (Pingenstraat) en komt bij de Colmonderweg uit. Bij de T-splitsing staat een smeedijzeren kruis. 29

Devotiekruisen werden in het verleden op markante punten in het landschap geplaatst. Dit kruis is zeker 100 jaar oud en is in 1993 gerestaureerd door de familie Erven uit Kunrade. Vroeger was het gewoonte een kruis te groeten wanneer men het passeerde. Men groette het met de woorden 'Geloofd zij Jezus Christus' en daarbij namen de mannen hun hoed of pet af.

30

> U gaat vervolgens linkaf (Kerkstraat) en komt bij de T-splitsing van de Kerkstraat en de Oude Schoolstraat. Hier staat een gietijzeren kruis. 30

Tegenover Hoeve Het Anker stond vroeger een ijzeren kruis bij een waterput. Het huidige gietijzeren kruis is in 1910 geplaatst. In 1973 is het door een wegreconstructie verplaatst. Als de waterput er nog zou zijn, dan zou men dit kruis aanduiden als putkruis, ter bescherming van het drinkwater voor mens en dier.

Hagelkruis, jaren 60 28

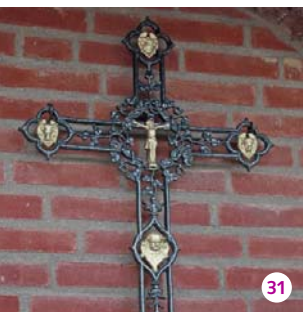
> U vervolgt uw route rechtdoor over de Kerkstraat.

Aan uw linkerkant, bij huisnummer 19, ziet u in een nis boven de deur een beeld van de Heilige Jozef met kind.

> U blijft de Kerkstraat volgen.

Bij huisnummer 22 zien we een tegeltableau, voorstellend Onze Lieve Vrouwe van Fatima (Na Sra staat voor Nossa Senhora).

Naast de Sint Bernarduskerk staat een Heilig Hartbeeld, dat na een grondige opknappbeurt weer in prima staat verkeert. Dit beeld is geplaatst in 1924, na de tweede verbouwing van de kerk. Opmerkelijk is dat er geen informatie is over de maker en de reden van plaatsing. Bij de Sint Bernarduskerk zien we aan de straatkant de begraafplaats van de pastoors van Ubachsberg met een Calvariegroep. Aan de gevel van de kerktoren is een beeltenis te zien van de Heilige Bernardus, de patroonheilige van de parochie.

31

Aan de overzijde is aan de gevel van huisnummer 47 een gietijzeren kruis te zien. **31** Dit is geplaatst op 31 december 1993, de dag van de vrede. In 2001 is het kruis verplaatst naar de blinde winkel deur. De tekst 'Jeder Huske hat zie Kruske' is een uitdrukking die zowel in het Limburgs dialect als in de Nederlandse taal bestaat (ieder huisje heeft zijn kruisje). Het kruisje is afkomstig van het nonnenkerkhof van Caberg, een wijk van Maastricht.

> U vervolgt uw route tot aan de kruising bij de rijwielzaak en gaat vervolgens rechtsaf (Mingersborgerweg).

32

Bij huisnummer 10 in het gehucht Mingersborg staat in de tuin een gietijzeren kruis met monogram. **32** Dit devotiekruis is op 16 april 1997 geplaatst door de familie Erkens.

> U vervolgt deze weg tot aan de Bernardushoeve.

Op de binnenhof van de Bernardushoeve bevinden zich een aantal kruisen. **33 34 35**

De kapel aan de overzijde van de Bernardushoeve is in 1940 geplaatst door een welgestelde familie. Deze familie plaatste ook een nieuw kruis naast de kapel. Het ongeveer 200 jaar oude kruis ging toen naar de familie Neven en die plaatste het op een mooie plaats op de binnenhof van de Bernardushoeve.

Het tweede kruis **34** op de grote binnenplaats is aangeleverd zonder Christusfiguur door buurtbewoners die het houten frame al 60 jaar op zolder hadden staan. Dit frame is niet door één persoon te tillen, dus het is zeer oud hout. Om het oude frame te vullen en te verfraaien heeft de eigenaar van de Kunrader Steengroeve een Christus beeld gebracht. Deze is nu geplaatst op het oude frame.

Het derde kruis **35** aan de ingang van de Bernardushoeve is een kruis dat is gekocht op de antiekmarkt in Tongeren (België). Het kruis maakt indruk, omdat Christus hier zichtbaar lijdt. Het bebloede kruis is opgedragen aan een buurtbewoner - het overlijdenskaartje hangt achter

33

34

het kruis - die met 62 jaar te vroeg is komen te overlijden. De familie die nu Herberg De Bernardushoeve uitbaat hoopt dat deze kruisen hen en haar bezoekers zullen behoeden voor onheil.

Dit is het eindpunt van de lokale route Ubachsberg en het eindpunt van de basisroute indien u deze bent gestart vanaf het startpunt de Bernardushoeve in Ubachsberg. Wij hopen dat u genoten heeft van de wandeling.

➤ WANNEER U DE BASISROUTE LOOPT EN DEZE BENT GESTART VANAF HET STARTPUNT EYS (HERBERG BIE DE TANTES) OF SIMPELVELD (DE WITTE KEIZERIN), DAN VOLGT U DE BESCHRIJVING OP PAGINA 8

35

> VERVOLG VAN DE LOKALE ROUTE EYS

> U loopt richting Hoeve Vogelzang. Aangekomen bij de hoeve gaat u rechtsaf, door een draaihek en volgt de met rode paaltjes gemarkeerde wandelroute.

36

Aan de linkerkant, dicht bij het draaihekje, onder de sparrenbomen staat het volgende kruis. 36 Dit kruis stond vroeger in het weiland, maar werd in 1992, na een grondige opknappbeurt door de plaatselijke IVN-vereniging, op de huidige plaats neergezet.

> Direct na de afrastering (prikkelraad) gaat u linksaf. Achter het draaihek gaat u rechtdoor en wandelt langs de bosrand omhoog. Ongeveer 25 m na het volgende draaihek komt u bij een splitsing. Hier gaat u rechtdoor en vervolgt het pad. (Dus niet rechtsaf de veldweg inlopen).

Na enkele honderden meters ziet u, als u achterom kijkt, aan de horizon de grensovergang Wolfhaag, het Vijlenerbos en het dorp Vijlen liggen. De kerk van Vijlen torent boven alles uit. Boven aangekomen ziet u aan uw linkerkant in het heuvelland de dorpen Mechelen, Epen en Slenaken liggen.

> Aangekomen bij de asfaltweg gaat u linksaf. Volg deze weg tot aan de Y-splitsing. Hier ziet u een wegwkruis. 37

Vroeger hing hier aan een grote boom een klein houten boomkruisje. In 1999 werd tijdens een zware storm de boom met het kruis vernield. Inwoners van Trintelen sloegen de handen ineen om een nieuw kruis te laten vervaardigen. Het nieuwe kruis is gemaakt door Wiel Erven uit Voerendaal. Het werd in 2003 geplaatst en is ingezegend door pastoor Reynen.

> Op de Y-splitsing houdt u links aan en blijft de geasfalteerde weg volgen. U loopt door tot aan het pleintje met de waterput in het buurtschap Trintelen. Hier ziet u een wegwkruis. 3

> VOOR DE BESCHRIJVING VAN WEGKRUIS 3 EN HET VERVOLG VAN DE BESCHRIJVING VAN DE LOKALE ROUTE EYS GAAT U NAAR PAGINA 9.

Gietijzere kruis, 2003 37

> VERVOLG VAN DE LOKALE ROUTE SIMPELVELD

> U volgt deze weg en komt op de kruising van de Weegerweg en de Katzerweg. U ziet aan de linkerkant een betonnen kruis 38 staan.

Dit kruis is in 1980 als devotiekruis geplaatst door de familie Schnackers. In gebeitelde tekst staat: "Geloof zij Jezus Christus". Let op, hier staat een spelfout in de tekst. Het moet niet 'Geloof' maar 'Geloofd' zijn.

> U vervolgt deze weg en loopt in de richting van de bebouwing. Blijf deze weg volgen tot bij het centrale pleintje van Bosschenhuizen.

38

Aan de rechterzijde hangt een houten kruis **39** tegen de muur. Dit eikenhouten kruis dateert van begin 1900 en heeft op diverse plaatsen gehangen. In 1993 kreeg het zijn huidige plaats. Er is een nisje uitgebeiteld voor een Mariabeeldje.

Aan uw linkerkant ziet u de achterkant van een kapel, de Heilig Hartkapel. Oorspronkelijk stond hier een kapel, die in 1923 werd gebouwd op de plek waar eerder een waterput was. Omdat er nauwelijks onderhoud werd gepleegd, besloot de buurtvereniging in 1957 om een nieuwe kapel te bouwen. Deze is ontworpen door architect A. Brenninkmeyer en werd op 5 april 1958 ingezegend door de toenmalige bisschop Mgr. P. Moors.

> U loopt terug naar de achterkant van de kapel en vanaf dit punt loopt u 50 m rechtdoor tot aan de kruising van de Bosschenhuizerweg en de Putsweg.

Daar staat aan de rechterzijde een kruis. **40** Voordat dit kruis in 1993 hier werd geplaatst heeft het eerst op twee andere plaatsen gestaan. Het is vooral interessant vanwege de uit hout gesneden corpus, die zeer realistisch is uitgevoerd. Het kruis werd rond 1970 door de bewoners van Bosschenhuizen gerestaureerd. Het verkeert, op enkele scheuren na, in goede staat.

> U vervolgt uw route via de Putsweg (bord doodlopende weg richting Bosschenhuizen (19 + 18 + 17). Aangekomen bij de Y-splitsing met de onverharde weg houdt u links aan (Putsweggerveldweg).

Aan het einde van deze weg komt u bij een soort rotonde, waar de weg ophoudt. U loopt rechtdoor (door het draaihekje) via het voetpad (recht over het weiland naar het tweede draaihekje) en komt na een flinke daling bij de Bulkemsbroekerweg. Hier gaat u linksaf.

> Op het punt waar de asfaltweg rechtsaf gaat, neemt u het voetpad steeds rechtdoor (langs de beek) door het weiland, langs de waterzuiveringsinstallatie. Dit pad voert u naar een verharde weg. Hier gaat u rechtsaf.

Houten kruis **40**

WANNEER U DE LOKALE ROUTE SIMPELVELD LOOPT, VERVOLGT U UW ROUTE VIA DE BESCHRIJVING OP PAGINA 16.

Colofon

Deze brochure is een uitgave van de Gemeente Gulpen-Wittem, Gemeente Simpelveld, Gemeente Voerendaal en VVV Zuid-Limburg. Wij hebben deze brochure met de meeste zorg samengesteld.

Alle informatie hierin wordt echter verstrekt zonder aansprakelijkheid onzerzijds.

© VVV Zuid-Limburg 2011

Coördinatie & algemene tekst

Gemeente Gulpen-Wittem, Gemeente Simpelveld, Gemeente Voerendaal, VVV Zuid-Limburg,

Fotografie Al Rekkro, Wijlre

Vormgeving Het Vormlab, Heerlen

Cartografie Anyway Productions, Heinkenszand

Druk Drukkerij Leen NV, Hasselt

Met dank aan Frans Frijns (IVN Eys), Lea Geelen (heemkundevereniging Klimmen, Gemeente Voerendaal), Bert Havenith (heemkundevereniging de Bongard Simpelveld), Chris Willerns (Voerendaal)

Informatie

Telefonische informatie tijdens kantooruren:

0900-555 9798 (€ 1,- p.g.)

I. www.vvzuidlimburg.nl / E. info@vvzuidlimburg.nl

Of bezoek één van onze VVV Zuid-Limburg informatiepunten:

> **Simpelveld**, Gemeentehuis, Markt 1

> **Limburg Winkel Gulpen**, Dorpsstraat 27,

> **Schoenmakerij JoJo**, Furenthela 1, Voerendaal

Adressen van alle VVV Zuid-Limburg informatievestigingen vindt u op www.vvzuidlimburg.nl en in de gratis brochure 'Wegwijzer Zuid-Limburg'.